

En mindre tur, som starter på Slettebjerget

Numrene i parentes refererer til numrene på kortet.

- Start med at følge smeltevandsslugten for enden af Lille Sverige Vej ned i "Helledammen" [1]. "Søbredden", som følger randen af den oprindelige dødisklump, er ganske tydelig hele vejen rundt. Det meste af området er nu tørlagt ved dræning. Stedet hed tidligere "Helledes Dam". Ordet 'hellede' kan betyde 'kæmpe' eller 'helt', men er i dette tilfælde snarere dialekt for 'helvede'. På et matrikelkort fra 1800-tallet giver Helledammens omrids mindelser om et gammelt kalkmaleri af en langøret Satan med horn. Om navnet hentyder til dalens størrelse, eller om det skyldes dens ejendommelige form, må stå hen i det uvisse.
- Fortsæt mod sydøst og find det tørlagte afløb til Slåenbækken [2]. Det er muligt, at der her ses resterne af en dæmning. Fiskeopdræt var engang meget populært på egnen. Helledammen har dog næppe været egnet til formålet, da vandtilførslen er minimal. Fortsæt i samme retning. Bækken løb oprindeligt ned dér, hvor du nu finder vejen med navnet "Slåenbækken" [3].
- Drej til højre ad Hulvejen og drej herefter til venstre ad Nysøgårdsvej [4]. Denne vej følger et vandskel. Til venstre løber regnvandet i Slåenbækken og videre til Havelse Å, til højre løber det i Pøle Å via Slotssøen. Naturligt løber vandet i Havelse Å til begge sider, men dette har Frederik II lavet om på ved hjælp af dæmninger og kanaler. Hillerød Kommune har også en finger med i spillet: Tidligere løb vandet fra Slotssøen mod syd, men i nyere tid har man gravet en kanal til Pøle Å, så at vandet fra Slotssøen og moseområderne i Hillerød nu løber mod nord forbi rensningsanlægget i Ullerød.
- Fortsæt forbi Nysøgård og følg stien over golfbanen. Hold et vågent øje med golfspillerne. Husk, at en golfspiller er tungt bevæbnet med både kugler og køller. Vandskellet løber mod syd hen til Nysøgård og videre mod vest til et saddelpunkt på den anden side af jernbanen, hvor Frederik II's kanal blev skåret igennem, men hvor den nu er pløjet bort. Du passerer kanalen ved et andet saddelpunkt lidt nord herfor [5]. Kanalen er her bevaret som afvandingsgrøft for en del af golfbanen.
- Fortsæt ad stien mellem jernbanen og Tørkerissø. Efter at have passeret søen kommer du ind i en mørk skovtykning, hvor du straks drejer til højre [6] ad en sti, som efter 50 meter ender i et T-kryds. Her drejer du igen til højre, og efter endnu 50 meter kommer du til en lysning ved søen med et tee-sted, som du bliver nødt til at træde hen over.
- Stien fortsætter umiddelbart efter tee-stedet på en dæmning, som atter fører dig ind i skovtykningen [7]. Stien løber efter to sving henover dæmning nummer to [8].
- Lige efter dæmning nummer to drejer stien til venstre. Forlad eventuelt stien her og fortsæt lige ud op ad skråningen. Fortsætter du i samme retning næsten til søbredden og derfra følger bakketoppene langs med vandet, kan du finde en mindre benyttet sti, hvorfra [9,10] du kan se kanalen mellem Tørkerissø og Karlssø.
- Fortsæt ad enten den ene eller den anden sti til Karlssø [11,12], hvor en 4,5 meter høj og meget lang dæmning [13] passeres. Fortsæt henover gangbroen over Overdrevsvejen, hvor du umiddelbart efter går på dæmning nummer fire [14]. Drej væk fra stien [15] og følg sporet langs med søbredden. Fra det nordligste hjørne af søen [16] løber en grøft, som fortsætter i rør under Horsevænget. Følg Horsevænget mod nord. Du går nu oven på kanalen.
- Før dette stykke af kanalen blev lagt i rør, hed det Skelbækken. Når du følger Horsevænget, kommer du da også snart til vejen med navnet "Ved Skelbækken" [17]. Følg denne vej og drej til højre ved Holmetorvet [18]. Du når nu frem til kanalens udløb i Teglgårdsøens sydlige hjørne [19]. Det sidste stykke igennem Holmene er hverken særligt smukt eller særligt spændende, men det er altså her, at vandet i den underjordiske kanal løber. Ved at kaste et blik på Hammersholtvej, som løber langs med søen, ser du straks, at her ligger dæmning nummer fem. Den lange dæmning er kun delvist menneskeskabt, da randmorænevolden langs Funkevej har sin nordlige ende på dette sted.

Få meter fra Skelbækken løber en anden bæk ud i søen. Det er tilløbet fra Lille Funkedam. På vejen tilbage til Slettebjerget kan du følge stien i Præstevang langs med denne bæk.

- Kryds bækken og cykelstien [20], og drej af ad skovstien til højre. Lidt efter krydser du bækken, som løber dybt nede under stien i en slugt [21]. Ved Nyvangshus [22] drejer du til venstre, hvor du igen møder bækken [23]. Både bækken og stien er ført under Overdrevsvejen. Når du er kommet igennem tunnelen, følger du bækken ad en mindre sti til højre [24]. Den fører op til Lille Funkedam.
- Følg stien langs bredden af dammen og bemærk dæmningen [25] over afløbet til bækken. Stien fortsætter til venstre i retning mod Store Funkedam. Til højre for stien, hvor den passerer endnu en dæmning, ses en smeltevandsslugt, som løber ned mod Store Funkedam. Drej efter et par hundrede meter [26] skarpt til højre ned ad en krydsende sti mod søen. Også her finder du en dæmning [27]. Dæmningerne har ikke direkte noget med Frederik II's kanal at gøre, men skyldes, at søerne er blevet brugt som fiskedamme. For at sikre vandforsyningen til Slotsmøllen i tørkeperioder har Store Funkedam dog sikkert fungeret som reservoir for Karlssø.
- Fortsæt ud på Funkevej og bemærk, at vandet fra søen løber under vejen og videre ned i Karlssø. Bemærk også, at den anden ende af smeltevandsslugten fra Lille Funkedam løber ned samme sted. Hvis man har godt fodtøj og ikke er bange for at gå udenfor stierne, kan slugten bruges som genvej ned til Store Funkedam. Løft dækslet [28] på cykelstien (hold øje med cyklisterne imens) og kig ned til den 1,8 meter brede hvælving af kileformede kampesten, som førte bækken under den tidligere Adelvej mellem København og Frederiksborg .
- Gå 100 meter tilbage mod Hillerød. På skrænten på den anden side af vejen [29] finder du Frederik II's kanal mellem Store Funkedam og Skelbækken. Du kan gå i kanalen hele vejen ned til et punkt [30] lidt før Overdrevsvejen, hvor grøften ender blindt. Tilsyneladende blev kanalen fra Store Funkedam aldrig gravet færdig; den blev i hvert fald overflødig efter kort tid, fordi Karlssø blev opdæmmet og vandet fra dammen så kunne løbe til Skelbækken via det naturlige afløb ned i Karlssølavningen.
- Følg herefter Funkevej eller stien langs med vejen mod Ny Hammersholt. Stien, som vist nok er ukendt for de fleste, begynder ved nordspidsen af Karlssø, krydser Overdrevsvejen, løber ganske tæt forbi det nederste punkt af kanalen fra Store Funkedam, passerer bækken [31] (gangbrættet er forsvundet, så man må hoppe over) og munder ud, hvor Gl. Frederiksborgvej begynder [32]. Hvis det skulle ske, at du ikke passerer bækken, men i stedet pludselig står oppe på Funkevej, er det fordi du har overset stien, som fortsætter til højre 25 meter før vejen.
- Drej af til højre ved Gl. Frederiksborgvej nr. 4 [33] og følg vejen gennem det smukke overdrev, hvor bækken fra Sortedam, Store Stendam, samt den forsvundne Lille Stendam, passeres [34]. Vest for vejen er der en stribe markante israndbakker adskilt af slugter. Mod øst er der to drænede dødishuller (tidligere Sættedam og Lille Stendam) med hestefolde og åben udsigt til en række parallelle randmorænevolde beliggende i området fra skovdiget til og med Granhøj. Vejen passerer Bakkegård, som rummer to lejligheder og hestepension. Den sidste del af ruten går forbi en idyllisk, tilgroet tørvegrav. Det er den ikke-tør lagte rest af Sættedam, som ifølge det gamle matrikelkort tidligere hed "Sække Dam" - omridset lignede faktisk en sammensnøret sø.